

မုာ်ဆုဂ်ထီဂ်လၢအသီတနံၤဖဲလၢယုၤ ၁၉၁၅ ခုဂ်အဲဂ်အဲဂ်လ်အုဂ်သုးဖိလၢသုးရုဂ်(၁၀၂) အပုၤ သုးဒု(၃) လၢအဒီးန့ဂ်ဘဂ်ဒံဂ်ခုဂ်ဘဂ် အုဂ်တၢ်ထီဂ်ဒုးအဂုၢ်လၢဒီးသမံသမိးတၢ်ထီဂ်ဒုးဖဲကဲထီဂ်သးအလီၢ်အကျဲန့ဂ်လီၤ. ဒီးပုၤသုးဖိတဖၣ် ထံဂ်ပုၤသဝီဖိဘဂ်ဒိဘဂ်ထံးဒီး စီၤဖ---အသံစိဂ်န့ဂ်လီၤ. ပုၤသုးဖိ ဟံဂ်ပိဂ်ပုၤလၢအမုာ်ဒီးတဖၣ်ဒီးဆုၤက့ၤဝဲဆုၤပုၤအိဂ်ကမံတၢ်လီၢ်ဖဲဖဲပုဂ်ကီၢ်ရုဂ်ပုၤန့ဂ်လီၤ. တချုး လၢသုးဖိတဖၣ်ဟးထီဂ်ဒုးဘဂ်ဒီးမၤဝဲလီၢ်ဟံဂ်ကဝီၤပုၤသဝီဖိတဖၣ်ခုဂ်လီၤကွံာ်ပုၤ စီၤဖ---အစိဂ်န့ဂ်လီၤ. ပုၤဘဂ်ဒိတဖၣ်ဖဲအဝဲ သုဂ်လဲၤတုၤဆုၤပုၤအိဂ်ကမံတၢ်လီၢ်တဘျီဒီးန့ဂ်ဘဂ်တၢ်ကွၢ်ထွဲလၢကသံဂ်ကသီတဘျီယီၤလီၤ. ဒီးနီၤ ၀--- န့ဂ်ဘဂ်တၢ်ထံဂ်အိၤလၢအ ဝဲဘဂ်ဒိဒီးကျိက့ ၂၁က့ ဒီး စီၤအ---ဂုန့ဂ်ဘဂ်ဒိဝဲလွံၢ်က့ဒီးနီၤ မ---ဘဂ်ဒိဝဲဒုဒီးကျိက့ ၉က့န့ဂ်လီၤ.

ဘဂ်ယးတၢ်ထီဂ်ဒုးအံၤမုာ်မတၢ်တကၢ်မၤတၢ်ထီဂ်ဟူးတၢ်လဲၤဒီးတၢ်ဟ့ဂ်သဆၣ်ထီဂ်တၢ်ခံလၢတၢ်လီၢ်ခံန့ဂ်တဖျါရဲၤရဲၤပျီပျီဘဂ်. မိလၢဂ်ခံသ ဝီဟံဂ်ကဝီၤတနီၤန့ဂ်အိဂ်ဝဲလၢနအဖဒီးဒံဂ်ခုဂ်ဘဂ်အုဂ်တၢ်ပၤဖိလၢ ဒီးလၢတၢ်န့ဂ်အယိပယီၤသုးမုာ်အသနူလၢအမုာ်တၢ်ထီဂ်ဒုးခွဲသိဂ် ခွဲပျီသနူအံၤန့ဂ်တၢ်တမၤအိၤလၢဟံဂ်ကဝီၤပုၤသဝီလၢဘဂ်. ဒံဂ်ခုဂ်ဘဂ်အုဂ်ဟံသဝီဖိတဖၣ်အံၤဒ်အတၢ်ခးပနီၣ်အဂုၢ်အကျိၤန့ဂ်လီၤပျါ လီၤကံၤဒ် နီၤ၀--- အဝဲန့ဂ်မုာ်ဝဲခုဂ်အဲဂ်အဲဂ်လ်အုဂ်အသုးဖိတကၢ်အယိလီၤ. ဘဂ်ဆၣ်သန့က့ နီၤ၀---တဲဘဂ်ခုဂ်အုဂ်အိဂ်ကွံာ် လၢအဝဲမၤတၢ်ရုလိာ်မုာ်လိာ်ဒီးဒံဂ်ခုဂ်ဘဂ်အုဂ်အသုးဖိသံဂ်ဖိလၢလီၢ်ဟံဂ်ကဝီၤပုၤတဖၣ်, လီၤဆိဒံဂ်တၢ်စီၤဂီၤထူလၢတၢ်ဖဲခးအိၤ ဒီး အဟံဂ်ဖိယိတကၢ်န့ဂ်လီၤ. နီၤ၀---တဲစုၢ်ကိးဝဲလၢစီၤဂီၤထူသုဂ်ညါဝဲလၢအဝဲမၤတၢ်လၢခုဂ်အဲဂ်အဲဂ်လ်အုဂ်ဖးယံာ်လံဘဂ်ဆၣ်လၢ ပုၤကွံာ်တၢ်ဂုၢ်ကဲထီဂ်သးဒ်အံၤအဖိခိဂ်အဝဲတကွၢ်ဆၢမဲာ်ဘဂ်တၢ်ဟ့ဂ်တၢ်ကမၣ်ဒ်အံၤနီတဘျီဘဂ်.

တၢ်နီၣ်ဆုဂ်ကွံာ်မိၤစလုၤဒီးတၢ်မၤဆုဂ်ယိလီၤကွံာ်တၢ်ဘၢယုၤသရိၣ်

မိၤစလုၤလၢကီၢ်ပယီၤပုၤတဖၣ်ကွၢ်ဆၢမဲာ်ဘဂ်ဒီးတၢ်ဘုဂ်တၢ်ဘၢအ သုးမုာ်ဒီးအမုာ်ဒံဂ်ခုဂ်ဘဂ်အုဂ်လၢထံလီၢ်ကီၢ်ပုၤအတၢ်မၤအမၤသီ တဘျီယီၤန့ဂ်လီၤ. အပုၤကွံာ်တယံာ်ဒီးဘဂ် ဖဲဖဲပုဂ်ကီၢ်ရုဂ်ပုၤ တၢ် မၤ အမၤသီလၢအမုာ်တၢ်မၤဆုဂ်ယိလီၤကွံာ်ပလံၤ (ကီၤလီၤသု တၢ်ဘၢယုၤသရိၣ်) ဒီးတၢ်နီၣ်ဟးထီဂ်ဆုဂ်ကွံာ်ကီၤလၢသု (မိၤစလုၤ) တဖၣ်ဆုသဝီချၢန့ဂ်လီၤ.

တၢ်ဂီၤတဘျီအံၤဒုးန့ဂ်ပျါဝဲမိၤစလုၤဖိတဖၣ်တုထီဂ်ပလံၤလၢအသီအဂီၤဖဲက တၢ်တံးသဝီချၢ တၢ်လီၢ်သီတတီၤဖဲဒံဂ်လိာ်ဆၣ်ပုၤဖဲ လၢယုၤ ၁၁သီ ၂၀၀၉န့ဂ် န့ဂ်လီၤ. ဒံဂ်ခုဂ် ဘဂ်အုဂ်သုးဖိတဖၣ်မၤဆုဂ်မိၤစလုၤသဝီဖိတဖၣ်ကယိလီၤကွံာ် ပလံၤ လၢအအိဂ်ဖဲကတၢ်တံးသဝီပုၤဒီးနီၣ်ဟးထီဂ်ကွံာ်စုၢ်ကိးမိၤစလုၤသဝီ ဖိ ဆု သဝီလီၤလံၤအချၢန့ဂ်လီၤ. (တၢ်ဂီၤ-ခုဂ်အုဂ်အိဂ်ကွံာ်)

ဖဲ၂၀၀၉န့ဂ် ထီဂ်သီသီန့ဂ် လီၢ်ဟံဂ်ကဝီၤဒံဂ်ခုဂ်ဘဂ်အုဂ် တဖၣ် မၤ တၢ် ထံဂ်လိာ်အိဂ်သကိးဒီးကီၤလၢသု (မိၤစလုၤ) အပုၤတဝါလၢအ အိဂ်ဖဲ ကတၢ်တံးသဝီ, ဒွဲဂ်လိာ်ဆၣ်ပုၤတဖၣ်န့ဂ်လီၤ. ဖဲတၢ်အိဂ် ဖိဂ်ပုၤန့ဂ် ဒံဂ်ခုဂ်ဘဂ်အုဂ်တဲလီၤဝဲ ကီၤလၢသုလၢအလဲၤထီဂ်တၢ် အိဂ်ဖိဂ်တဖၣ်လၢတၢ်ကတုထီဂ်ဘူးဒးယိဂ်သီတၢ်လီၢ်ကအိဂ်အဂီၢ် တၢ်ကဘဂ်ယိလီၤကွံာ်ပလံၤအံၤန့ဂ်လီၤ. တၢ်အိဂ်ဖိဂ်အံၤဝဲအလီၢ် ခံ မိၤစလုၤ ပုၤတဝါဖိတဖၣ်ပတံထီဂ်ဝဲလံာ်တၢ်သးကညီတဘျီ ဆု ဒံဂ်ခုဂ်ဘဂ်အုဂ်အပုၤဘဂ်မုာ်ဘဂ်ဒါအိဂ်ဒီးစံးဝဲလၢအဝဲသုဂ်တအဲဂ် ဒီးယိလီၤ ကွံာ်ပလံၤအံၤဘဂ်. ဒီးလၢတၢ်ကတုထီဂ်ယိဂ်သီ တၢ်လီၢ် အဂီၢ်အဝဲသုဂ်ကယိလီၤကွံာ်အဟံဂ်အယိတဖၣ်န့ဂ်လီၤ. ဘဂ်ဆၣ် သန့က့ဒံဂ်ခုဂ်ဘဂ်အုဂ်ပုၤဘဂ်မုာ်ဘဂ်ဒါတဖၣ်တတုၤလိာ်အဝဲသုဂ်အတၢ်ပတံထီဂ်အံၤန့ဂ်ဘဂ်.

လၢတၢ်တဟံသုဂ်ဟံသးအပုၤဖဲလၢမုၤ ၂သီ ၂၀၀၉န့ဂ်ဂီၤမိ ၇၃၀မံးနံးန့ဂ် ဒံဂ်ခုဂ်ဘဂ်အုဂ်လီၢ်ခၢဂ်သးဘဂ်ဘၢသုးဖိ ၃၀၀၀လၢအဘဂ် တၢ်တိမိရိဂ်မဲအိၤလၢဖါဝဲတုၤဖဲကတၢ်တံးသဝီဘဂ်ဖဲမိၤစလုၤသဝီဖိတဖၣ်ဘၢတၢ်လၢပလံၤအခါန့ဂ်လီၤ. သုးဖိတဖၣ်ဟဲယုစုၢ်ကိးဒီး တၢ်ဘုဂ်တၢ်ဘၢခိဂ်န့ၢ်တဖၣ်ဒီးသီခါအုသုဂ်စနး လၢအမုာ်ဒံဂ်ခုဂ်ဘဂ်အုဂ်အခိဂ်န့ဂ်လီၤ. ဒံဂ်ခုဂ်ဘဂ်အုဂ်သုးဖိတဖၣ်တဲဝဲပုၤအိဂ်လၢပ လံၤပုၤတဖၣ် “မုာ်သုးဘၢတၢ်ဝဲလံာ်စါဒီးသုးဘၢတၢ်မုာ်ဝဲဒီးလဲၤကွံာ်ဆုတၢ်လီၢ်အယံာ်ဒီးခဲအံၤမုာ်ဆၢကတီၢ်လၢပဂီၢ်လၢကဘၢတၢ်လီၤ. တမုာ်တၢ်ဆကတီၢ်လၢသုးဂီၢ်နီတစးလၢဘဂ်”

ဖဲန့ဂ်ဒီးဒံဂ်ခုဂ်ဘဂ်အုဂ်သုးဖိတဖၣ် ဟ့ဂ်တၢ်ကလုာ်လၢမိၤစလုၤသဝီဖိပိာ်ခွါတတ်လၢကတၢ်တံးသဝီပုၤဒ်သီးကမၤစၢယိလီၤပိုၢ်ကွံာ်ပ လံၤ န့ဂ်လီၤ. ဒံဂ်ခုဂ်ဘဂ်အုဂ်မၤဆုဂ်တၢ်ယိလီၤပိုၢ်ကွံာ်ပလံၤဒီး မိၤစလုၤသဝီဖိတဖၣ်မုာ်တမၤစၢအဝဲသုဂ်ဘဂ်ဒီး မၤပျါမၤဖုးဝဲဒုလၢ အဝဲသုဂ်တပျါမိၤစလုၤဖိ လၢကတုထီဂ်က့ပလံၤလၢတၢ်လီၢ်အဂၢၤဘဂ်န့ဂ်လီၤ. ဖဲတၢ်ယိလီၤပိုၢ်ကွံာ်ပလံၤဆၢကတီၢ် သဝီဖိတဖၣ်တဲဘဂ် နအဖ ၁၁၀၂)သုးရုဂ်ခိဂ် သါအုလၢအအိဂ်သုဂ်လီၤသးဖဲကတၢ်တံးသဝီပုၤန့ဂ်လီၤ. ဘဂ်ဆၣ်သန့က့ သါအု တမၤတၢ်နီတမံၤ

² For an extensive report on the human rights situation of Muslims in Burma, see *Easy Targets: The persecution of Muslims in Burma*, KHRG, May 2002.

လာကြိတ်တံးမလီၤပိုၤကွံၣ်ပလံၤအဂီၢ်န့ၣ်ဘၣ်. ခုၣ်အုၣ်အုၣ်ကွံၣ်ပုၤထၢတၢ်ကစီၣ်ဖိၣ်ဖျါဝဲလၢတၢ်မလီၤပိုၤပလံၤဝဲဒၣ်ဝဲလၢယုၤသီ ၂၀၀၉န့ၣ်န့ၣ်လီၤ.

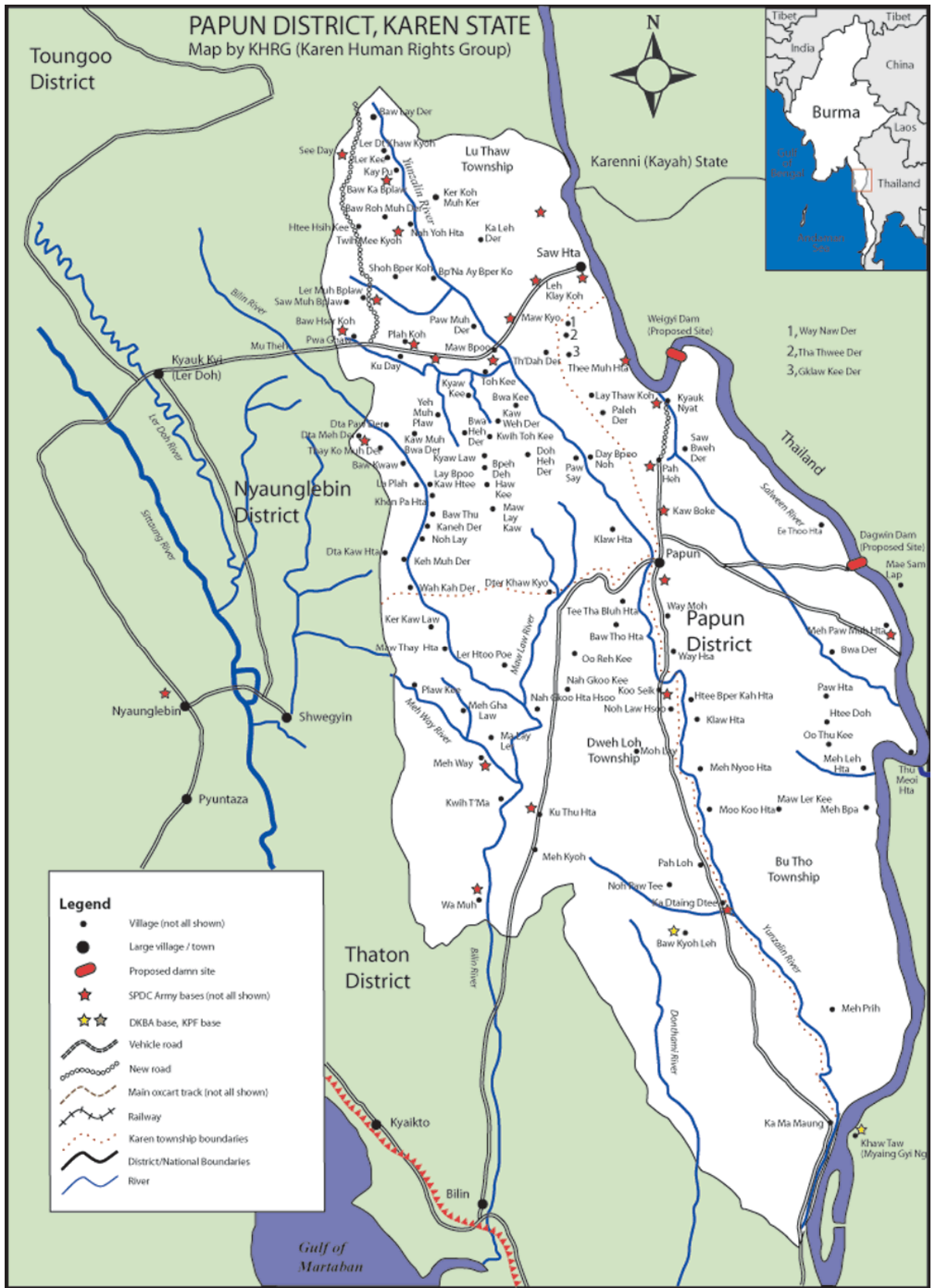
တၢ်မိၤလီၤပိုၤပလံၤဝဲဒၣ်အလီၢ်ခံ, နံၣ်ခုၣ်ဘၣ်အုၣ်ဟ့ၣ်လီၤတၢ်ကလုၢ်လၢမိၤစလုၤဟံၣ်ခိၣ်ခွဲၣ်ဖျါကဘၣ်မိၤလီၤပိုၤကွံၣ်အဟံၣ်ဒီးသုးဆူၣ် ဝဲဆူၣ်သီချၢန့ၣ်လီၤ. ဒီးတၢ်ကလုၢ်ပိၣ်ထွဲထီၣ်အခံလၢပုၤအဂၢၢ်ကိးကဘၣ်သုးအသးန့ၣ်လီၤ. နံၣ်ခုၣ်ဘၣ်အုၣ်သုးဆူၣ်ဟံၣ်ခိၣ်ခဲ လၢၣ်ခဲစ့အိၣ်ဝဲဒၣ် ၂၇ဖျါန့ၣ်လီၤ. ဒီးဟံၣ်မိၤတဖၣ်အံၤ ကဘၣ်သုးအသးလၢကတၢ်တံးသဝီပုၤဆူၣ်သီချၢန့ၣ်လီၤ. ဒ်အမ့ၢ်တၢ်စူၤခါ ဆၢကတၢ်အသိး တၢ်ဟံၣ်ဖျါဝဲလၢတၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲအသီလၢမိၤစလုၤသဝီဖိၣ်တဖၣ်ကဘၣ်လဲၤအိၣ်ဝဲန့ၣ် ဘၣ်စီၣ်ဒီးအိၣ်ဒီးကပံၣ်ဒီးကသုၣ် ထီၣ်က့ၢ်တၢ်ဟံၣ်မိၤလၢအသီအဂီၢ်တၢ်ကိတၢ်ခဲအိၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. အါန့ၣ်အန့ၢ်န့ၣ်ခုၣ်ဘၣ်အုၣ်ပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဖၣ် ဟ့ၣ်လီၤတၢ်က လုၢ်လၢမိၤစလုၤသဝီဖိၣ်တဖၣ်တၢ်လီၢ်သီတဖၣ် မုၢ်န့ၣ် ၉:၀၀န့ၣ်ရံၣ်ဝဲဒၣ်အလီၢ်ခံတၢ်ဘၣ်ဟးထီၣ်လၢတၢ်ချၢဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးပုၤတဂၤဂၤ မုၢ်အိၣ်ဒီးဟးထီၣ်ဒီးကဘၣ်သုးဝဲဒၣ်သုၣ်မုၢ်ခံမ့တမ့ၢ်ဆီဒီးတၢ်ဘၣ်သုၣ်ဒီးမံ(လိမ့ၣ်)ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်မိၤလီၤပိုၤပလံၤဝဲဒၣ်အလီၢ်ခံ,နံၣ်ခုၣ်ဘၣ်အုၣ်မၤဆူၣ်ပုၤဘူၣ်ဒီးသဝီဖိၣ်တဖၣ်လၢတၢ်ကတုထီၣ်ယိၣ်သီလၢတၢ်လီၢ်လီၤဟံၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. မိၤစလုၤသဝီဖိၣ်တဖၣ်တၢ်တမၤဆူၣ်အဝဲသုၣ်လၢတၢ်တုထီၣ်ယိၣ်သီအံၤန့ၣ်ဘၣ်. သဝီလၢအဘူးခံဖျါန့ၣ် နံၣ်ခုၣ်ဘၣ်အုၣ် ဟံၣ်လီၤဝဲတၢ်ရံၣ် တၢ်ကျဲပျီပျီရဲၣ်လၢကမိၤလီၤပိုၤကွံၣ်ခရံၣ်ဖိၣ်တၢ်ဘၢယုၤသရိၣ်ဒ်သိးကတုထီၣ်ယိၣ်ခါဆူၣ်မဲၣ်ညါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤမ့ၢ်ဟဲကထီၣ်သးသ ပုၤကတၢ်ဒီးလီၢ်ဟံၣ်ကဝီၤဘူၣ်ဒီးပုၤတဝါဖိၣ်တဖၣ်တၢ်ကမၤဆူၣ်အဝဲသုၣ်လၢကဘၣ်မၤတၢ်မၤဆူၣ်မၤစိးလၢတၢ်ကတုထီၣ်ယိၣ်သီအဂီၢ် န့ၣ်လီၤ.

Further background on the situation in Papun District can be found in the following KHRG reports:

- *IDPs, land confiscation and forced recruitment in Papun District* (July 2009)
- *IDP conditions and the rape of a young girl in Papun District* (April 2009)
- *SPDC and DKBA road construction, forced labour and looting in Papun District* (March 2009)
- *Attacks, killings and the food crisis in Papun District* (February 2009)
- *Mortar attacks, landmines and the destruction of schools in Papun District* (August 2008)
- *Burma Army attacks and civilian displacement in northern Papun District* (June 2008)

Photos documenting the human rights situation in Papun District are presented in *KHRG Photo Gallery 2009* (updated June 2009), *KHRG Photo Gallery 2008* (updated February 2009) and other previous KHRG photo galleries and photo sets. These and other reports are available on the KHRG web site at www.khrg.org.

- 1, Way Naw Der
- 2, Tha Thwee Der
- 3, Gklaw Kee Der

Karen Districts

© Karen Human Rights Group (KHRG), 2005

Scale: 1 cm to 22 km
1 in. to 35 miles